

Oponentský posudek bakalářské práce

Název: Negativní dopady sociální izolace jako nezamýšlený důsledek protiepidemických opatření (COVID–19) u pacientů LDN
Autor: Bc. Romana Broftová
Vedoucí: PhDr. Petr Novák, Ph.D.
Oponent: PhDr. Jan Drahoňovský

Práce se zabývá aktuálním tématem pandemie Covid-19 ve vztahu k seniorům. Teoretická část mapuje relevantní oblasti této problematiky. U Covidu kvitují přehledné uvedení dostupných statistik.

Autorka vhodně doplnila Mertonův koncept nezamýšlených důsledků.

Teoretická část je srozumitelná a dává smysl ve vztahu k cílům práce. Shazují ji některé drobné chyby, před. nevhodné citování z internetu, dále např. špatně uvedené jméno V. F. Frankl (je to Viktor Emil).

Citační norma byla vesměs dodržena.

Praktická část se zabývá výzkumem v LDN přímo se seniory. Výhodou je aktuálnost, opatření mají respondenti v živé paměti.

Výzkumná otázka „Mohou být současná protiepidemická opatření u pacientů LDN příčinou negativních důsledků způsobených sociální izolací?“ není právě nejlépe naformulována. Jednak je téměř nesrozumitelná. Za druhé: Jistě že mohou! Jak by asi musely vypadat výsledky výzkumného šetření, abych mohl zodpovědně prohlásit, že nemohou??? Chci-li dokázat kauzální vztah, mohu tak učinit toliko experimentem, rozhodně ne rozhovorem. Daleko vhodnější by bylo se ptát, jakým způsobem dotazovaní vnímají dopad tzv. protipandemických opatření.

Z dílčích otázek je dobře naformulována pouze třetí: „Jaké negativní důsledky mohou pacienti LDN pociťovat v souvislosti se sociální izolací?“

První podotázce „Jak mohou být současná protiepidemická opatření vnímána pacienty LDN negativně? nerozumím vůbec.

U druhé „Způsobují současná protiepidemická opatření sociální izolaci pacientů LDN?“ je opět problém kauzality.

Samotné otázky do rozhovoru rovněž mohly být daleko více promyšleny. Největší problém vidím v užívání uzavřených otázek, místy navíc sugestivně formulovaných, např. „Setkal/a jste se v této LDN stím, že si někdo stěžoval zdůvodu současných protiepidemických opatření na osamělost či vyjadřoval stesk po rodině?“ Nedovedu si představit, že by na tuto otázku odpověděl někdo jinak, než „ano, setkal“. Taková otázka není bohužel ojedinělá.

Jako metoda analýzy a interpretace byla použita Zakotvená teorie, pro mne ne zcela pochopitelně. Každopádně, autorka toto nijak nezdůvodňuje, ani ZT explicitně nezmiňuje. Myslím, že daleko více by zde posloužila nějaká jednodušší metoda, např. Trsů. Problém vidím i v kódování odpovědí na uzavřené otázky (viz výše). Navíc bohužel autorka naprosto nepochopila, co je to axiální kódování.

V podkapitolce takto nazvané pouze diskutuje možné vztahy mezi kategoriemi z první fáze kódování, např. „Fyzické a psychické zdraví je úzce spojeno se všemi kategoriemi a všechny uvedené kategorie mohou mít vliv na to jaký bude zdravotní a psychický stav pacienta...“ Jenže v axiálním kódování ve skutečnosti vznikají nové kategorie na základě jiných parametrů, než které byly použity v otevřeném kódování. Je škoda, že si tuto metodu autorka řádně nenastudovala přímo od zdroje (Strauss-Corbinová), když už se do ní pustila. Následný výsledek selektivního kódování s centrální kategorií Prožívání (negativní/pozitivní) vyznívá banálně, co hůř, naprosto nedává odpověď na výzkumnou otázku (viz výše).

Je-li výzkumná otázka formulována ano/ne, potom i sebelépe provedená ZT (což není tento případ) nemůže dát na tuto otázku odpověď. ZT se hodí tam, kde máme o daném fenoménu málo

informací a provádíme exploraci. U tohoto výzkumného problému by to šlo, ovšem to by opět výzkumná otázka musela být položena jinak.

V diskusi se autorka věnuje sáhodlouze možnosti zkreslení výsledků malým počtem osob (7), jejich pohlavím a svou osobou. To však ve skutečnosti problém není, s tím se v kvalitativním výzkumu počítá. Naopak nevěnuje žádný prostor zvolené metodice analýzy a interpretace, považuje ji patrně za samozřejmou a nezpochybnitelnou.

Výsledkem v závěru je potvrzení výzkumné otázky: „Odpovědí na hlavní výzkumnou otázku je to, že aktuální opatření rozhodně mohla mít negativní dopady spojené se sociální izolací.“ No, aby ne! Skutečně si nedovedu představit, co by se muselo stát, aby při takto vedeném výzkumném rozhovoru, byla odpověď na tuto otázku byla negativní (nehledě na problém kauzality – viz výše). Škoda, práce měla potenciál zmapovat nový sociální fenomén. Stačilo poměrně málo: vhodně si nadefinovat výzkumnou otázku a podotázky a k tomu uzpůsobit výzkumné otázky (srozumitelnost, otevřené otázky, příp. cílené na specifika). Naopak si mohla ušetřit námahu se Zakotvenou teorií.

S ohledem na kvalitně zpracovanou teoretickou část doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 3.

Otázka do diskuse: Co Vás vedlo k použití Zakotvené teorie jako metody analýzy dat? Přemýšlela jste i o jiných možnostech analýzy a interpretace?

V Praze dne 5. května 2022

PhDr. Jan Drahoňovský